

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **B.**, so sídlom v B., proti žalovaným **1/ A. Š.**, bývajúcemu v S., **2/ E. Š.**, bývajúcej v B., obom zastúpeným JUDr. D. P., advokátom so sídlom v B., **o vypratanie bytu**, vedenej na Okresnom súde Bratislava V pod sp. zn. 7 C 356/2006, o dovolaní žalovaných proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 28. októbra 2009, sp. zn. 2 Co 232/2009, takto

r o z h o d o l :

Uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 28. októbra 2009, sp. zn. 2 Co 232/2009
z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava V rozsudkom z 3. apríla 2007, č.k. 7 C 356/2006-25 zaviazal žalovaných vypratať trojizbový družstevný byt č. X. na piatom poschodí bytového domu na K. ulici č. X. v B. do troch dní od právoplatnosti rozsudku bez nároku na bytovú náhradu a nahradiť žalobcovi trovy konania vo výške 3 000,- Sk. Rozhodnutie vo veci samej založil na zistení, že nájom bytu žalovanými zanikol výpoveďou zo strany žalobcu po tom, ako žalovaní neplatením nájomného a úhrad spojených s užívaním bytu naplnili výpovedný dôvod v zmysle § 711 ods. 1 písm. d/ Občianskeho zákonníka. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Bratislave uznesením z 28. októbra 2009, sp. zn. 2 Co 232/2009 odvolanie žalovaných proti uvedenému rozsudku odmietol ako oneskorene podané. Argument žalovaného 1/, že na adrese K. X. sa zdržiava len výnimočne, a teda nemal možnosť prevziať

tam doručované súdne zásielky, neuznal, nakoľko žalovaný 1/ túto skutočnosť nijako nepreukázal a zo spisu nevyplývala. Ak aj žalovaný 1/ prevzal rozsudok (osobne zo spisu súdu prvého stupňa) až 27. novembra 2007, lehota na podanie odvolania mu uplynula 12. decembra 2007, pričom právny zástupca žalovaných podal odvolanie na poštu až 29. septembra 2009. Pokiaľ ide o žalovanú 2/, táto v odvolaní sama potvrdila, že na K. X. býva, a neuviedla žiadnu skutočnosť, ktorá by zakladala pochybnosti o nedodržaní podmienok pre náhradné doručenie jej určených zásielok.

Proti uvedenému rozhodnutiu odvolacieho súdu podali žalovaní dovolanie, ktoré odôvodnili ustanoveniami § 241 ods. 2 písm. a/ až c/ O.s.p. Predovšetkým namietali, že súd prvého stupňa nepreveroval správnosť ich označenia v žalobnom návrhu. Ak by tak urobil, zistil by, že na žalobcom uvedenej adrese ich bydliska (K. X.) býva len žalovaná 2/; žalovaný 1/ sa na nej zdržiava len výnimočne a býva v S.. Preto mu na K. X. nemohla byť náhradne doručená ani výpoveď nájmu bytu, ani žiadna zo súdnych zásielok. K splneniu podmienok náhradného doručenia u oboch žalovaných nedošlo aj z dôvodu, že im neboli zanechávané upovedomenia o opätovnom doručovaní a uložení zásielok. Za týchto okolností nemohol rozsudok súdu prvého stupňa vôbec nadobudnúť právoplatnosť; odvolací súd ich však neuznal. Nie je tiež správny názor odvolacieho súdu, podľa ktorého žalovaný 1/ mohol po osobnom prevzatí rozsudku zo spisu súdu prvého stupňa podať odvolanie do 15 dní od jeho prevzatia, nakoľko nešlo o doručenie v súlade so zákonom, a na rozsudku bol už vyznačený dátum právoplatnosti a vykonateľnosti. Pokiaľ ide o samotnú výpoveď nájmu bytu, žalovaní ešte v rámci výpovednej lehoty zaplatili dlžné nájomné a úhrady spojené s jeho užívaním, čím dôvod výpovede odpadol; súdy im ale neumožnili túto skutočnosť preukázať. Tým, že bez splnenia zákonom stanovených podmienok konali v ich neprítomnosti, porušili viaceré ich procesné i ústavné práva, a odňali im možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.). Z týchto dôvodov žiadali dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

Žalobca sa k dovolaniu nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podali včas účastníci konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpení advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.) skúmal najskôr, či dovolanie smeruje proti takému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktoré ním možno napadnúť.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci je dovolaním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu. Podľa § 239 ods. 1 O.s.p. je dovolanie proti uzneseniu odvolacieho súdu prípustné, ak odvolací súd a/ zmenil uznesenie súdu prvého stupňa, b/ rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločností (§ 109 ods. 1 písm. c/) na zaujatie stanoviska. Podľa § 239 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak a/ odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že dovolanie je prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, b/ ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, c/ ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky.

Keďže dovolaním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu nevykazuje znaky niektorého z vyššie uvedených uznesení, dovolanie podľa § 239 O.s.p. prípustné nie je.

So zreteľom na obsah dovolania a tiež zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 druhá veta O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd, ktoré zakladajú tzv. zmätočnosť rozhodnutia, skúmal odvolací súd prípustnosť dovolania aj podľa § 237 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu (rozsudku i uzneseniu) odvolacieho súdu, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Procesné vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. dovolatelia nenamietali a v dovolacom konaní nevyšli najavo. Prípustnosť dovolania preto z týchto ustanovení nevyplýva.

Dovolatelia tvrdia, že konanie pred súdmi oboch nižších stupňov je postihnuté vadou podľa § 237 písm. f/ O.s.p., ku ktorej došlo tým, že súd prvého stupňa napriek nesplneniu zákonných podmienok pre účinnosť náhradného doručenia prejednal a rozhodol vec v ich neprítomnosti, a odvolací súd namiesto odstránenia uvedeného pochybenia založil na ňom svoje (nesprávne) rozhodnutie o odmietnutí odvolania.

Dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f/ O.s.p. je taký (vadný) postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia jeho procesných práv, priznaných mu v občianskom súdnom konaní za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. Podľa ustálenej súdnej praxe k odňatiu možnosti konať pred súdom môže dôjsť tak činnosťou súdu, ktorá rozhodnutiu predchádza, ako aj samotným rozhodnutím. O taký prípad ide aj vtedy, ak odvolací súd odmietne odvolanie ako oneskorene podané (§ 218 ods. 1 písm. a/ O.s.p.), hoci pre také rozhodnutie neboli splnené zákonné podmienky.

Podľa § 204 ods. 1 veta prvá O.s.p. sa odvolanie podáva do 15 dní od doručenia rozhodnutia na súde, proti rozhodnutiu ktorého smeruje. Z citovaného ustanovenia vyplýva, že skutočnosťou určujúcou začiatok lehoty na podanie odvolania je deň doručenia rozsudku súdu prvého stupňa.

V prejednávanvej veci dovolací súd pri posudzovaní prípustnosti dovolania vychádzal z ustanovenia § 47 ods. 1, 2 O.s.p. v znení účinnom do 15. októbra 2008 (ďalej len „§ 47 ods. 1, 2 O.s.p.“), podľa ktorého do vlastných rúk treba doručiť písomnosti, pri ktorých tak ustanovuje zákon a iné písomnosti, ak to nariadi súd. Ak nebol adresát písomnosti, ktorá sa má doručiť do vlastných rúk, zastihnutý, hoci sa v mieste doručenia zdržuje, doručovateľ ho vhodným spôsobom upovedomí, že mu zásielku príde doručiť znovu v deň a hodinu uvedenú v oznámení. Ak zostane i nový pokus o doručenie bezvýsledným, uloží doručovateľ písomnosť na pošte alebo na orgáne obce a adresáta o tom vhodným spôsobom upovedomí. Ak si adresát zásielku do troch dní od uloženia nevyzdvihne, považuje sa posledný deň tejto lehoty za deň doručenia, i keď sa adresát o uložení nedozvedel.

Pri doručovaní písomností súdu poštou sa miesto, deň a spôsob doručenia preukazuje doručenkou, ktorú pošta vracia späť odosielajúcemu súdu. Príslušnou poštou vystavená doručenka, zachytávajúca postup pri doručení, vrátane údajov vyžadovaných ustanovením § 47 ods. 2 O.s.p., osvedčuje pravdivosť toho, čo je v nej uvedené, ak nie je preukázaný opak. Tento dôsledok však môže nastať len vo vzťahu k tomu, čo je na doručenke uvedené. Pokiaľ doručenka neobsahuje údaj, že sa adresát v mieste doručenia zdržoval, nie je osvedčené, či táto podmienka náhradného doručenia bola splnená. V takomto prípade je povinnosťou súdu vykonať šetrenie na zistenie jej splnenia, pričom nie je povinnosťou účastníka, ktorému bolo doručované poštou, navrhnúť dôkazy na preukázanie svojho prípadného tvrdenia, že sa v čase doručovania v mieste doručenia nezdržoval z dôvodu, že účastník konania nemá povinnosť preukazovať opak toho, čo nie je osvedčené. Preto záver súdu o účinnom náhradnom doručení bude možný len vtedy, ak bude zistené, že adresát sa v mieste doručenia v čase doručovania zdržoval.

V preskúmvanej veci je z obsahu spisu zrejmé, že súd prvého stupňa na pojednávaní konanom 3. apríla 2007 vec prejednal a rozhodol bez prítomnosti žalovaných po tom, ako sa mu vrátili súdne zásielky obsahujúce predvolania pre žalovaných s oznámením, že žalovaní si ich v odbernej lehote neprevzali (č.l. 22, 24 spisu). Rozsudok doručoval žalovaným poštou. Podľa doručeník pripojených k č.l. 26 spisu boli obe rozsudok obsahujúce zásielky prvý raz žalovaným (neúspešne) doručované 16. apríla 2007, kedy im boli zanechané i oznámenia pošty o opakovanom doručení zásielok. Opakované doručenie bolo vykonané 17. apríla 2007; v ten istý deň boli obe zásielky uložené na pošte.

V súvislosti s námietkou žalovaných o nesplnení zákonného predpokladu pre účinnosť náhradného doručenia, ktorým je ich zdržiavanie sa v mieste doručenia, dovolací súd poukazuje na to, že úpravou možnosti náhradného doručenia v zmysle § 47 ods. 2 O.s.p. zákonodarca nepochybne sledoval cieľ odstrániť určité prípady právnej neistoty spôsobenej bezdôvodným nepreberaním zásielok adresátom a zabrániť snahám spôsobiť prierahy v konaní alebo dokonca zmariť konanie, a zabezpečiť tak plynulý priebeh občianskeho súdneho konania. Zákonná konštrukcia umožňujúca náhradné doručenie však vychádza z toho, že adresát sa v čase doručenia (v určitý konkrétny deň) v mieste doručenia fakticky zdržiava a z tohto dôvodu má možnosť si doručovanú zásielku bezprostredne po náhradnom doručení prevziať alebo vyzdvihnúť.

Okolnosť, že žalovaní sa v dňoch doručovania súdnych zásielok v mieste doručenia – na K. X. v B. – skutočne zdržovali, ale doručienky nepotvrdzujú (neosvedčujú), pretože žiaden takýto údaj na nich uvedený nie je (doručenky neobsahujú predtlač so slovami „hoci sa v mieste doručenia zdržuje“). Keďže žalovaní zákonné doručenie vyššie uvedených zásielok súdu prvého stupňa namietali, povinnosťou odvolacieho súdu bolo vykonať na zistenie tejto okolnosti šetrenie.

Reálne uplatnenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky predpokladá, že účastníkom súdneho konania sa táto ochrana dostane v zákonom predpokladanej kvalite, pričom výklad a používanie zákonných ustanovení procesných predpisov musí v celom rozsahu rešpektovať základné právo účastníkov na súdnu ochranu. Preto aj všeobecný súd je povinný vykladať a používať ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu. Aplikáciou a výkladom týchto ustanovení nemožno obmedziť základné právo na súdnu ochranu bez zákonného podkladu. Všeobecný súd musí súčasne vychádzať z toho, že všeobecné súdy majú poskytovať v občianskom súdnom konaní materiálnu ochranu zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov (§ 1 O.s.p.).

Právo na súdnu ochranu nie je absolútne; v záujme zabezpečenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam, resp. podmienkam (čl. 46 ods. 4 v spojení s čl. 51 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky). Vzhľadom na jeho význam v právnom štáte však pre záver o nesplnení týchto podmienok nestačí iba pochybnosť o ich splnení, naopak, mimo rozumných pochybností musí byť preukázané ich nesplnenie.

Pokiaľ teda všeobecný (odvolací) súd nemá záver o nedodržaní zákonom ustanovenej procesnej lehoty na podanie opravného prostriedku preukázaný mimo rozumných pochybností, musí vychádzať z predpokladu, že opravný prostriedok (v tomto prípade odvolanie) v zákonnej lehote podaný bol (viď nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I ÚS 119/07).

Ostatnými námietkami dovolateľov týkajúcimi sa väd konania podľa § 241 ods. 2 písm. b/ a c/ O.s.p. sa dovolací súd vzhľadom na dôvod, pre ktorý došlo k zrušeniu rozsudku odvolacieho súdu, nezaoberal.

V novom rozhodnutí rozhodne súd prvého stupňa znovu o trovách pôvodného i dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 8. júla 2010

JUDr. Daniela S u č a n s k á, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková